

Willem Jansen

BULLETIN

Het Chris jaar 2018

Felicien Bobeldijk - De Streekgenoot

Klaas Bood - Realist van de oude stempel

Jan de Boer - Leer maar een vak

1

Chris Jansen, Westzaan, 1956

Het Chris jaar 2018

Wanneer u dit eerste Bulletin van dit jaar openslaat zal het boek over het leven en werk van Chris Jansen bij de drukker liggen. Op zaterdagmiddag 7 april wordt het bij Galerie Staphorsius in Westzaan gepresenteerd. U kunt dan ook de ere-tentoonstelling bezoeken met werken van vader Willem en

zoon Chris, alle afkomstig uit de collectie van de stichting. Werken die al jaren niet meer waren te zien of, in de afgelopen jaren door de stichting verkregen door schenkingen of aankopen, zelfs nooit eerder publiekelijk waren te zien. Tot slot wordt er ook een verkooptentoonstelling ingericht met werken van Willem en Chris, en een aantal van hun streek- en tijdgenoten zoals onder meer Gerrit de Jong, Felicien Bobeldijk, Cees Bolding en de recent overleden Klaas Bood. Elders in dit Bulletin komen enkelen van deze schilders nog aan bod.

Ook wordt een borstbeeld in klei van Chris onthuld, geheel belangeloos gemaakt door Kees Koeman uit Heiloo. Het plan is om een afgietsel van dit model bij te plaatsen in het perkje, bij zijn vader Willem, in de Kerkbuurt te Westzaan. Hiervoor is echter nog

Willem Jansen, Chris Jansen in atelier, 1956

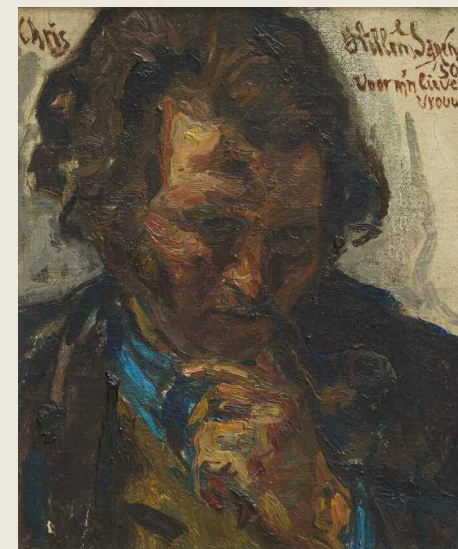
Zaterdag 7 april: 15 uur

Boekpresentatie:

Het onvoltooide leven van Chris Jansen

Chris Jansen, Interieur J.J. Allanstraat 382, Westzaan

Chris Jansen, Westzaan, 1956

geld nodig en vrienden van de stichting en bezoekers van de tentoonstelling worden gevraagd hiervoor een financiële bijdrage te doen. De ambitie is om het beeld zaterdag 8 september - het weekend van monumentendag - te onthullen. Echt uniek is dat dan de bewoners van J.J. Allanstraat 382 - de vlakbij gelegen "Jansen" woning - gastvrij ruimte geven aan een kleine expositie van werken van de Jansens. De kunstwerken voor één keer terug op de plek waar ze tot stand zijn gekomen.

Borstbeeld van Chris Jansen

Chris

Auteur Henk Heijnen, kunsthistoricus en kenner van de Zaanse kunst, is er geweldig in geslaagd om de persoon en kunstschilder Chris Jansen in het boek tot leven te brengen. De tekst wordt ondersteund door vele afbeeldingen van werken van Chris, van monumentale olieverfschilderijen en aandoenlijke schetsjes tot interessant beeldmateriaal wat naar voren is gekomen.

Chris was nog geen half jaar oud toen de Eerste Wereldoorlog ten einde kwam, er was een ernstig voedseltekort en Europa kreeg te maken met de uitbraak van de Spaanse Griep die ook in Amsterdam uiteindelijk vele slachtoffers opeiste. Al op jonge leeftijd ging Chris aan de slag met potlood, krijt en papier. De lagere school zou hij niet afmaken. Het laatste, 7e, schooljaar heeft hij niet doorlopen. Zijn vader herkent het bijzondere artistieke talent van zijn zoon en neemt hem

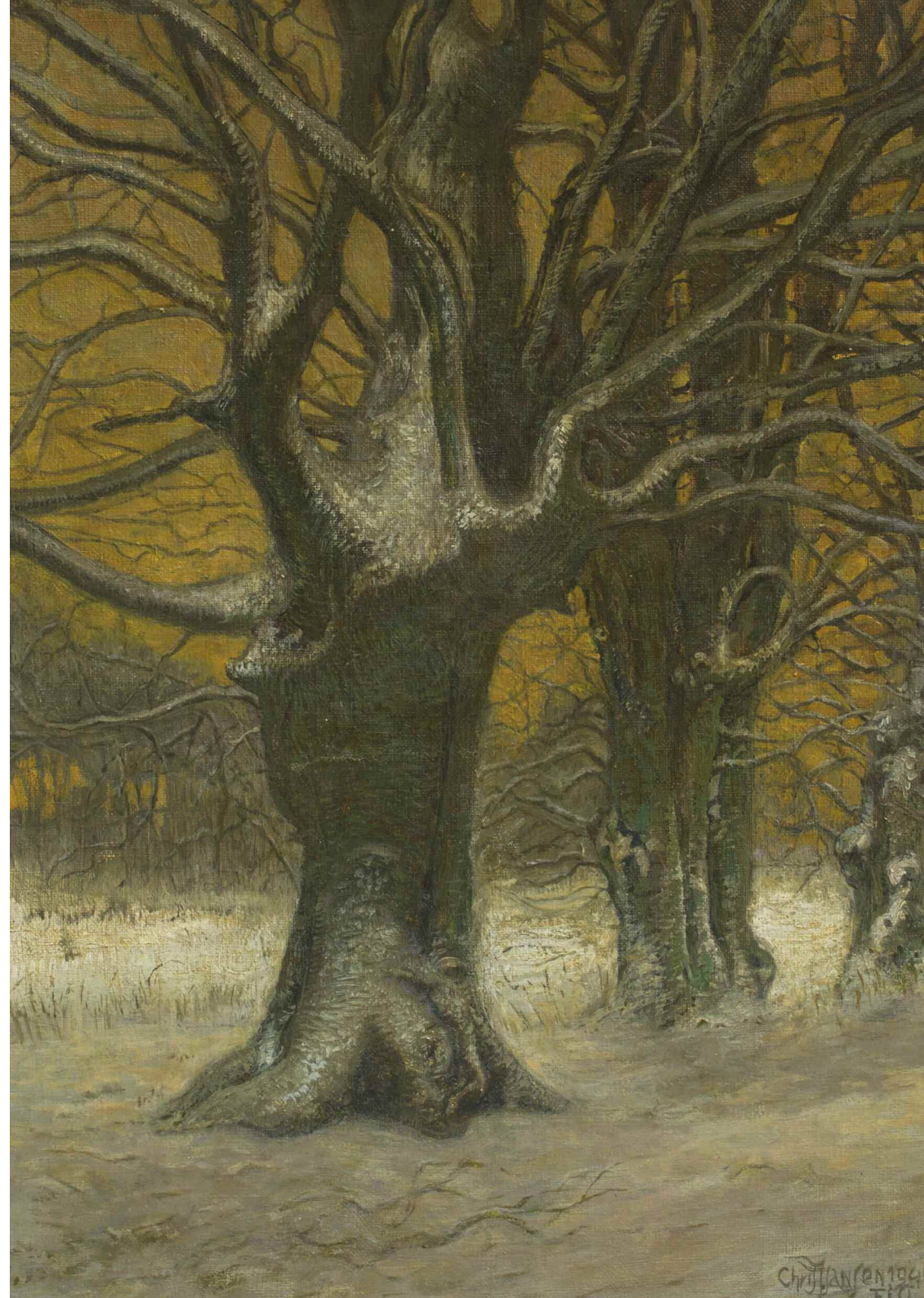
Chris Jansen, De Delft, 1955

onder zijn hoede. Op 8 februari 1937 wordt Chris, om begrijpelijke redenen, afgekeurd voor militaire dienst. In deze documenten wordt hij al als “Kunstschilder” opgevoerd. Deze periode van de 2e helft jaren 30 maakt Chris ook een hele sterke ontwikkeling als kunstschilder door. Hij ontwikkelt zich langzamerhand van zoon en leerling naar kunstmaatje van Willem. Langzamerhand echter manifesteerde ook zijn geestelijke beperkingen. Iets wat hem gehinderd zal hebben bij het leggen van contacten met de meer moderne Zaanse kunstschilders zoals Stellaart,

Roos en Jaap Kaal. Met zijn zoekende en expressieve manier van werken heeft Chris getracht bij hen aansluiting te krijgen. Uiteindelijk bleef hij in het werken de schaduw van zijn vader Willem; dit wel met een geheel eigen expressieve en soms explosieve stijl van werken. Op zondagavond 17 juli 1961 zakte Chris thuis in de bijkeuken ineen en overleed. Hij werd opgebaard in de woonkamer en vader Willem bracht vele uren bij hem door. Zijn verdriet probeerde hij te verwerken met een aangrijpende tekening van zijn overleden zoon.

Chris Jansen, Voorjaar, 1950

FELICIEN BOBELDIJK (1876 – 1964), KUNSTSCHILDER EN STREEKGENOOT VAN WILLEM JANSEN

Dat Bobeldijk en Jansen als streekgenoten kunnen worden gezien vraagt enige toelichting. Beiden komen in ieder geval wel ruim aan bod in het in 1999 uitgebrachte naslagwerk 'Kunst zonder rugwind, Zaanse schilderkunst 1600-1950'. Bobeldijk echter, als geboren Zaanlander, bracht veruit het grootste deel van zijn leven in Amsterdam door. Willem Jansen woonde het grootste deel van zijn leven in de Zaanstreek, maar was een geboren Amsterdammer. Bobeldijk was ook een generatie ouder dan Jansen. Enerzijds vertoont hun werk met een realistisch impressionistische inslag wel een behoorlijke verwantschap. Anderzijds, Bobeldijk en Jansen verkeerden wel in geheel verschillende kringen. Jansen meer als een bohemien met ook een gezin wat zorg behoefde. Bobeldijk bewoog zich in de betere kringen van Am-

sterdam en verwierf daar zijn opdrachten, was verder bestuurslid en later voorzitter van de Amsterdamse kunstenaarsvereniging *Arti et Amicitiae*, nam zitting in verschillende Amsterdamse commissies en werd ook nog eens geridderd voor deze inspanningen.

Een gevoel van verbondenheid met zijn geboortestreek zal Bobeldijk altijd wel hebben gehouden. Nog in 1934 verscheen zijn boek 'Jeugdprentjes' waarin hij op een wat geromantiseerde wijze de belevenissen uit zijn jeugd in Koog aan de Zaan heeft beschreven, dit geïllustreerd met een aantal vlotte tekeningen. In hetzelfde jaar verscheen met de titel 'Een jeugd aan de Zaan' een tweede druk van het boek.

Na zijn lagere school periode in de Zaanstreek werd Bobeldijk leerling op de in 1876 opgerichte Kunstnijverheidsschool Quelli-

Felicien Bobeldijk, De Haarlemmersluis

nus in Amsterdam, waar ook Willem Jansen in de eerste jaren van de 20ste eeuw een deel van zijn opleiding genoot. De Quellinus school is uiteindelijk opgegaan in wat later de Gerrit Rietveld Academie werd. De benaming "Kunstnijverheidsschool" was niet zomaar gekozen; de opleiding richtte zich vooral op toegepaste kunsten zoals decoratieschilders, illustrators, tekenaars en beeldhouwers. Bobeldijk koos echter voor de richting van de vrije schilderkunst en vervolgde zijn opleiding aan de Amsterdamse Rijksacademie van Beeldende Kunsten (1895-1902), ook opgericht in dezelfde periode als de Quellinusschool. Op de Academie werd hij opgeleid door onder meer directeur August Allebé (1838-1927), Carel Lodewijk Dake (1857- 1918) en Nicolaas van der Waay (1855-1936). Ook kreeg hij les van zijn

vriend de Amsterdamse kunstenaar Willem Witsen (1860-1923), die in 1880 mede oprichter was van de kunstenaarsvereniging Sint Lucas. Al vroeg in zijn carrière kwam Bobeldijk gedurende enkele jaren in aanmer-

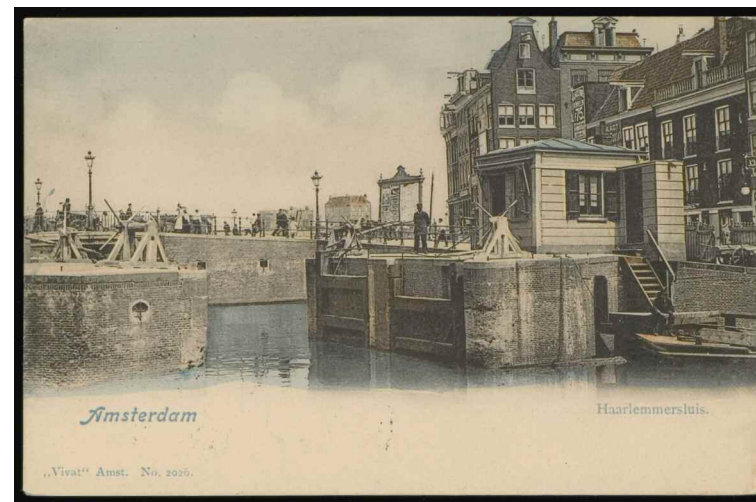

De Haarlemmersluis, anno 2018

king voor koninklijke subsidie en in 1900 ontving hij de Willink van Collenprijs, een jaarlijkse kunstprijs vernoemd naar Amsterdamse kunstschilder Wilhem Ferdinand Willink van Collen (1847-1878). Een prijs die in 1950 voor het laatst werd uitgereikt. In de eerste jaren na het afronden van zijn opleiding werkte hij in zijn atelier aan de Jan Steenstraat en schilderde voornamelijk Amsterdamse stadsgezichten. Deze waren vaak een zekere verheerlijking van zijn naaste omgeving. De stad werd in die periode bedreigd door moderne revolutiebouw en snelle stadsuitbreiding, iets waar Bobeldijk zich op deze manier tegen af probeerde te zetten. Het hierbij afgebeelde schilderij 'Haarlemmersluis' kan goed uit deze periode komen. Op 20 juni 1907 trouwde hij met Johanna 'Jo' Carbaat. Het leven buiten de stad bleef trekken en hij keert weer terug naar de Zaanstreek. Kort na het huwelijk verhuist het echtpaar naar Noord-Brabant, waar in Berlicum hun eerste zoon Johan (1911) wordt

geboren. In 1912 leidt de weg alweer terug naar Amsterdam, waar ze voorgoed zullen blijven wonen. In 1915 wordt daar zoon Felix geboren. Bobeldijk werd vooral bekend door de serie portretten van beeldende kunstenaars, die hij in 1915 en 1916 maakte voor het opinie-weekblad 'De Groene Amsterdammer'. Voorts heeft hij portretten vervaardigd van bekende kunstenaars uit de muziekwereld en andere belangrijke personen. Tenslotte schilderde hij vele kinderportretten en bloemstillevens, terwijl hij ook met zijn grafische werk van zich deed spreken. Bobeldijk was onder meer lid van de Amsterdamse kunstenaarsvereniging Arti et Amicitiae, waarvan hij ook voorzitter en bestuurslid is geweest, wat ook wel laat zien dat hij tot bepaalde kringen werd gerekend en aanzien had. Verder was hij lid van verschillende Amsterdamse commissies. Zijn werk werd gezien en gevraagd, en werd hij geridderd in de orde van Oranje Nassau.

Een aansprekende opdracht werd hem door de Amsterdamse Stoomvaart Maatschappij Nederland NV verleend, en schilderde Bobeldijk voor het MS Christiaan Huygens van deze rederij zes grote panelen met bloemstukken, bestemd om de eetzaal van de passagiersboot op te fleuren. In 1928 maakte dit schip haar eerste reis naar het toenmalige Batavia. Erg lang is het schip ook niet in de vaart geweest. In augustus 1945 loopt het met de thuishaven Rotterdam vrijwel in zicht op een geallieerde mijn. Er kan nog een zandbank worden bereikt om het gehavende schip veilig te stranden maar uiteindelijk moest het als verloren worden beschouwd. Bobeldijk overlijdt na een kort ziekbed op vrijdag 31 januari 1964. Hij wordt 87 jaar. Merkwaardig genoeg is zijn leven en werk tot nu toe nauwelijks verder nauwkeurig onderzocht en vastgelegd in bijvoorbeeld een biografie.

De Haarlemmersluis

Een vriend van de stichting verwierf onlangs dit winters stadsgezicht van Bobeldijk met de Haarlemmersluis. Een olieverf op doek in perfecte staat met een typerend Amsterdams straatbeeld, wat ook nu gelukkig nog goed herkenbaar is. De brug bij de Haarlemmersluis verbindt de Haarlemmerstraat en de Nieuwendijk, vlakbij het Centraal Station. Een populaire toeristische plek.

Zaanse kunstschilder

Klaas Bood (1922-2018)

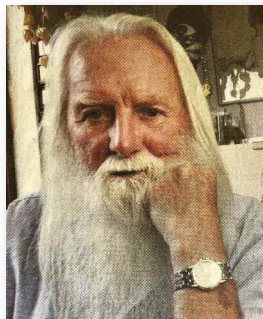
Realist van de oude stempel

Klaas Bood met zijn typerende grote baard, op de fiets onderweg in het Zaanse met zijn schilderkist achterop gebonden. Vaak zat hij ergens te werken en legde hij menig plekje vast. De ene keer topografisch herkenbaar; de andere keer puur om op een milde wijze de schoonheid van de natuur te vangen. Verdroomde landschappen die met een kleurig

Klaas Bood, Huisje aan het water palet werden geschilderd. Mensen komen hier niet in voor; zo af en toe zijn er wat grazende koeien te zien. Zijn werk werd gewaardeerd, en soms al onder zijn handen gekocht.

Klaas Bood werd geboren in Oud-karspel in Noord Holland, maar woonde het grootste

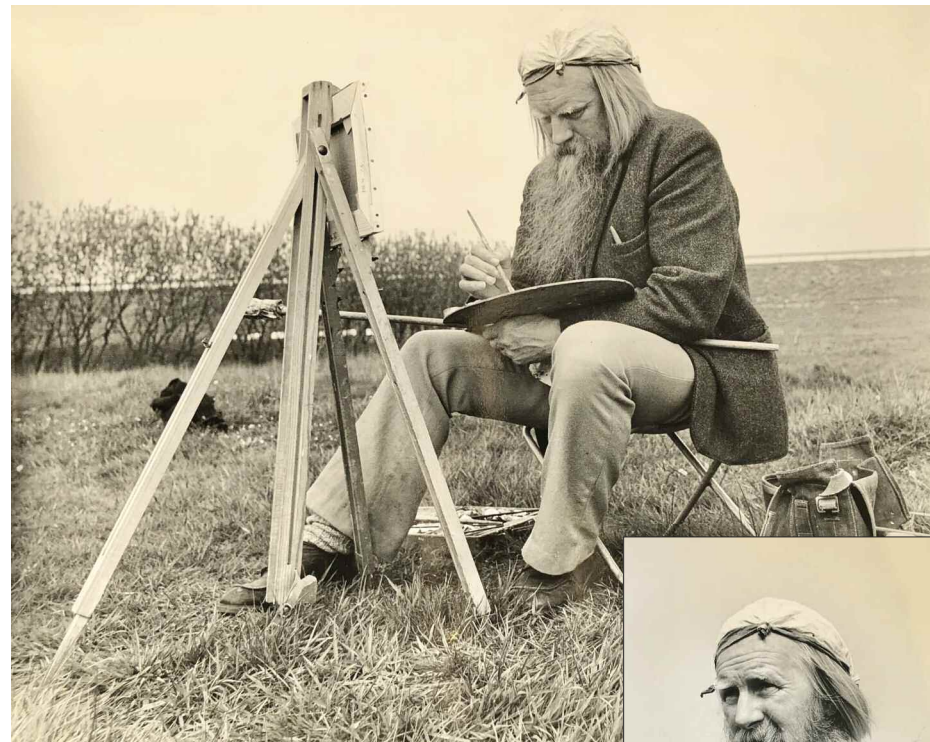

deel van zijn leven in de Zaanstreek. Al op de lagere school tekende hij veel en wilde hij graag kunstschilder worden. Van een gegeden opleiding hiervoor op bijvoorbeeld de Academie kon helaas geen sprake zijn. Zijn vader verdiende zijn brood in de werkverschaffing en Bood moest al vroeg aan het werk om financieel te kunnen bijdragen

Klaas Bood, Kerkbuurt, Westzaan om het gezin te onderhouden.

Later werkte Bood jarenlang als voorman in de maiszetmeelfabriek De Bijenkorf in Koog aan de Zaan. Pas op latere leeftijd, hij was al in de veertig, ontstond voor hem de gelegenheid om alsnog meer tijd te besteden aan zijn kunst. Aanvankelijk zocht hij zijn weg

in het werken met kleurkrijt en olieverf, en bezocht hij de Zaanse Kunstkring welke werd geleid door kunstenaar Cor Heeck (1910-1992). Daarna volgde Bood lessen bij Gerrit Woudt, en schilderde hij in zijn atelier stillevens. De aanwijzingen die Woudt hierbij gaf hebben een bepalende invloed gehad op het verdere werk van Bood. De hand van Woudt is duidelijk in het latere oeuvre van Bood terug te vinden. Ook het etswerk heeft Bood zich, met lessen van Peter Teeling (1946), eigen gemaakt.

In zijn werk ging het vooral om de schoonheid van de zwijgende dingen. De natuur, een landschap of een stilleven. Bood wist deze idyllische kunst stemmig te verbeelden.

Sfeerrijke stillevens waren onder meer het resultaat, met veel aandacht voor kleurnuanciering en vlakverdeling.

Bood zei eens in een interview: "Echt bekend worden zal ik wel nooit. Ik breng niets nieuws, maar schilder plaatjes op de traditionele manier. Ik hoef ook niet zoveel aandacht. Laat mij verder maar met rust".

Hij overleed onlangs op 95-jarige leeftijd in Assendelft.

JAN DE BOER (1902-1988)

“WORD MAAR GEEN KUNSTSCHILDER. LEER MAAR EEN VAK.”

Zijn ouders waren Zaankanters, maar de wieg van Jan de Boer stond in Den Helder. Er werd verhuisd naar Weesp, maar de Zaanstreek bleven trekken. In 1920 streek het gezin neer in Zaandam. De Boer zou de regio vervolgens niet meer verlaten. Hij volgde de Avondtekenschool, ging in de leer bij Willem Jansen en raakte ook in contact met andere Zaanse schilders, zoals Jaap Kaal en Cornelis Koning. De invloed van deze schilders is in het werk van Jan de Boer goed terug te vinden. Zijn ideaal in die tijd was om zijn leven aan de schilderkunst te besteden. Zijn huwelijk bracht hierin twijfel, en een goede raad van Willem Jansen, die zelf aan den lijve ondervond dat het leven van de

kunst moeizaam en onzeker was, om maar een vak te leren deed hem besluiten om huisschilder te worden. Tientallen jaren heeft hij dit gedaan. Zijn vrije uurtjes wijdde hij zich met overgave en een sterke innerlijke drang aan de schilderkunst, en hij deed dit in het voor hem zo kenmerkende sobere palet: veelal winterse en avondlijke sfeerlandschappen in gedempte grijze en bruine tinten in een sfeer van mystieke leegheid. Het weergeven van mensen en dieren werd hierbij vermeden. Een stijl ook die in zijn gehele oeuvre is terug te vinden. “Voor mij is het een gevecht met het materiaal. Ik moet gewoon schilderen”, aldus Jan de Boer in een interview.

Jan de Boer, landschap in maanlicht

Jan de Boer, boerderij

Jan de Boer, Doorkijkje

Eind jaren 50 werd De Boer op voordracht van de Zaanse kunstenaar en graficus Leo Poelmeijer als lid toegelaten bij de in 1912 opgerichte kunstenaarsvereniging De Onafhankelijken in Amsterdam. Vanaf begin jaren 60 kon De Boer eindelijk zijn ideaal nastreven en richtte hij zich volledig op de schilderkunst.

Voor zijn kunst timmerde Jan de Boer nauwelijks aan de weg; hij meed de publiciteit zelfs. Eerst in 1977 ter gelegenheid van zijn 75ste verjaardag kreeg zijn werk de verdiende aandacht met een uitgebreide solo overzichtstentoonstelling in Zaandam. In meer-

dere groepstentoonstellingen was zijn werk al eerder te zien.

Op 86-jarige leeftijd overleed hij in Zaandam.

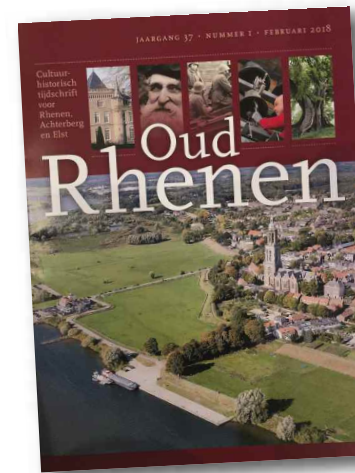
Jan de Boer, Winter

EXPOSITIE VAN WESTZAANSE CULTURELE COLLECTIES IN HET GEMEENTEHUIS ZAAANSTAD

Hevige sneeuwval medio december betekende een weekje uitstel, maar 18 december jl opende de gecombineerde expositie van acht culturele collecties, alle vanuit Westzaan. Het resultaat was een divers en boeiend aanbod, wat maar weer eens heeft laten zien hoe actief verschillende organisaties in het kleine dorp zijn om cultureel erfgoed te koesteren. Uiteraard was ook de stichting vertegenwoordigd met een aantal mooie stukken uit de collectie. Een verijnd schilderij bijvoorbeeld van Willem Jansen met zicht op Westzaan, met de Grote Kerk en het toenmalige Weeshuis. Ook werd een afdruk van de bekende ets De Weelsloot in Westzaan getoond, dit tezamen met de oorspronkelijke etsplaat om hiermee het tijdrovende ambachtelijke vakmanschap te laten zien bij het maken van een dergelijk grafisch kunstwerk.

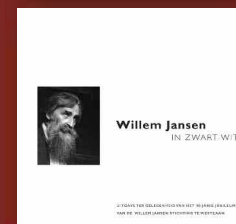
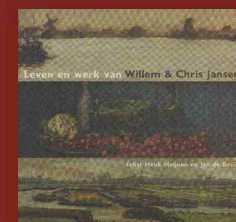

Na een kort welkomstwoord van de initiatiefnemers Ingrid Jahn, voorzitter van de Historische Vereniging Westzaan, en Frans Hoving, gemeentearchivaris Zaanstad, heette Zaanse wethouder Rita Visscher-Noordzij iedereen welkom in de Publiekshal en verichtte de officiële opening. De expositie sloot medio februari en veel bezoekers van het gemeentehuis hebben de expositie bezocht.

Het artikel "Terug naar Elst" in ons Bulletin 2 van 2017 trok ook de aandacht van de Historische Vereniging Oud Rhenen (www.oudrhenen.nl). Enige weken geleden verscheen hun eerste magazine 2018 met daarin opgenomen een uitgebreid geïllustreerd artikel over de Jansens en hun verblijf in Elst. In de omgeving is het blad huis-aan-huis verspreid. Het artikel doet ook een oproep om te trachten meer werk en informatie over de Jansens uit hun Elst-periode in beeld te krijgen.

DE WILLEM JANSEN STICHTING

Secretariaat en ledenadministratie:

Gré Groenveld- Keijning
J.J.Allanstraat 166, 1551 RP, Westzaan
Email: j.groenveld1@upcmail.nl
Tel.: 075 - 63 51 698

Het boek over "Leven en werk" van Willem en Chris Jansen en het boek "Willem Jansen in zwart wit", kunt u verkrijgen door overmaking van € 13,95 (incl. verzendkosten), per stuk, op bank-rekening nr. NL52RABO 03701 51 119, Willem Jansen Stichting, Westzaan.

Schenking

Onlangs kon de stichting de schenking van 3 kunstwerken in ontvangst nemen, afkomstig van de familie Binsbergen:

Een (latere) nadruk van een ets van het Sluispad in Koog aan de Zaan. Een exemplaar van deze ets is ook afgebeeld in het boek Willem Jansen in Zwart-wit (blz 63).

Een originele ets van het woonhuis aan de Weelsloot te Westzaan, gesigeneerd en gedateerd (1934). De ets is genummerd 41/50. Een exemplaar van deze ets is ook afgebeeld in het boek Willem Jansen in Zwart-wit (blz. 64).

Een originele tekening “Gezicht op Noord Westzaan” van Chris Jansen, rechtsonder gesigeneerd en ook gedateerd “juli 1944”. De gebruikte kleuren, een wat hogere horizon en ook het beeld met wuivend riet is heel typerend voor dergelijk werk.

Willem Jansen, Sluispad in Koog aan de Zaan

Willem Jansen, De Weelsloot, 1934, nr. (41/50)

Chris Jansen, Gezicht op Noord Westzaan, 1944

CEES BOLDING

‘EEN REISSCHETS VAN EEN MARINESCHILDER’

Een toevallige ontdekking van een gouache (dekkende aquarel/waterverf) van Cees Bolding uit 1956, getiteld “Isla Isabella II Noord Afrika” bracht een minder bekend deel van zijn oeuvre opnieuw onder de aandacht.

Cees Bolding (1897 – 1979) werd geboren in Wormerveer. Al op jonge leeftijd werd zijn artistieke talent onderkend en ontwikkelde hij zich uiteindelijk tot een begaafd kunstenaar die een veelzijdig oeuvre naliet. Hij werd opgeleid aan de Amsterdamse Rijkschool voor Kunstnijverheid en de Academie voor Beeldende Kunst, en werkte in verschillende technieken en ook in meerdere genres. Zo was hij ook marineschilder, en dit deel van zijn oeuvre wat hij vanaf de jaren 50 maakte krijgt niet altijd de eerste aandacht. Zijn technische beheersing van het werken met (dekkende) waterverf kwam hem hierbij goed van pas. Later, eind jaren 50, was Bolding een van de initiatiefnemers van de “Haagse Vereniging voor Aquarellisten”, waar hij bij de opening van een expositie het

schilderen met waterverf als zeer oud en autonoom betitelde en dat het daarmee een bijzondere plaats innam in de schilderkunst.

Over contacten met zijn Zaanse tijdgenoten, zoals Jaap Kaal, Willem Jansen en de iets oudere Felicien Bobeldijk is weinig bekend. Wel

maakte Bolding in 1934 nog een portret van Bobeldijk, en gaf hij les aan onder meer de streekgenoten Rein Stuurman (1900-1984) en Gerrit Woudt

(1911-1983). In maart 1936 werd Bolding aangesteld bij de Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag en verhuisde het gezin van Amsterdam naar Scheveningen. Hiermee zullen ook de contacten met de collega’s in de Zaanstreek zijn verbroken. Het gezin betrok in deze geheel nieuwe omgeving een

Cees Bolding, in 1920

ruim woonhuis gelegen tegen de duinen met voor Bolding een ruim en op het noorden gelegen atelier. De verfrissende omgeving bracht hem ook

Isla Isabella II, anno 2018

Cees Bolding, Isla Isabella II

nieuwe inspiratie, en hier ontstonden bijvoorbeeld zijn ‘nettenboetsters’; van dit onderwerp maakte hij een aantal werken. Op last van de bezetter moesten de kustbewoners tijdens de Tweede Wereldoorlog hun woonhuis verlaten. Bolding vertrok met zijn gezin naar Rijswijk en in de oorlogsperiode viel het werk op de Academie ook stil, waar hij inmiddels tot adjunct-directeur was benoemd. Vrij kort na de oorlog keerde het gezin terug naar Scheveningen en konden ook de werkzaamheden bij de Academie worden hervat.

Bolding overleed op 1 november 1979. Voor zijn werk werd hij vele malen onderscheiden en won hij meerdere prestigieuze prijzen, ontving meerdere jaren Koninklijke subsidie en was hij lid van Amsterdamse kunstenaars-

verenigingen Arti et Amicitiae en St. Lucas en het Haagse Pulchri Studio waar hij ook jaren lid was van het bestuur. Ook was hij in 1922 medeoprichter van de Maatschappij Rembrandt.

Aan boord bij de Koninklijke Marine

Voortbordurend op een traditie uit de Gouden Eeuw, ten tijde van de grote ontdekkingsreizen, werd in 1950 door de Koninklijke Marine aan een aantal kunst schilders de gelegenheid geboden om het leven aan boord van een oorlogsschip mee te maken en dit op artistieke wijze weer te geven. Veelal werden dergelijke reisschetsen vlot en in (dekkende) waterverf opgezet. Een techniek die Bolding zoals opgemerkt mees-

Oude ansichtkaart van Isla Isabella II

Aan boord van De Zeven Provinciën

terlijk beheerste. Hij behoorde tot de eersten die kon aanmonsteren voor zo'n reis, en heeft er daarna meerdere meegemaakt. Dit laat ook zijn passie zien om ook als marineschilder werkzaam te zijn. De resultaten van die reizen waren voor het eerst in 1952 te zien op de overzichtstentoonstelling "Schilders ter Zee" in het Amsterdamse Stedelijk Museum. De reacties van publiek en pers waren zo gunstig dat de deelnemende kunstenaars in samenspraak met de Koninklijke Marine besloten om een vereniging van zeeschilders op te richten. Bolding was nauw betrokken bij de oprichting van deze 'Vereniging van Nederlandse Zeeschilders', waarvan hij ook de eerste voorzitter was. De vereniging bestaat overigens nog steeds en leidt een actief bestaan.

Voorjaarsreis Hr. Ms. De Zeven Provinciën

Dit werkje "Isla Isabella II Noord Afrika" en gedateerd 1956, heeft op de achterzijde de aantekening van Bolding "Tussen Ceuta en Oran". Ceuta is een Spaanse exclave bij Marokko en Oran, een stad in het noordwesten van Algerije. Dit leidt naar de voorjaarsreis van de Hr. Ms. De Zeven Provinciën, een kruiser van de Koninklijke Marine die in december 1953 in dienst werd genomen.

In de voormiddag van donderdag 12 januari 1956 vertrok de kruiser, met ook Bolding aan boord, als vlaggenschip van een eskader uit een bitterkoud Den Helder. Het begin van de reis werd geteisterd door slecht weer met harde wind en hoge zeeën. Al oefenend door Het Kanaal en langs de Spaans-Portugese kust werd opgestoomd naar de warmere streken van de Middellandse Zee. Met een tussenstop in Gibraltar op 18 januari werd een paar dagen later in Oran afgemeerd. Begin februari werd samen met de Franse en Spaanse marine in het zeegebied tussen Oran en Ceuta geoefend.

Uiteindelijk vertrok het eskader op 19 maart 1956 voor de terugreis uit Cádiz en werd nog deelgenomen aan een oefening met de Engelse marine. Maandag 26 maart 1956 werd er in Rotterdam weer afgemeerd.

Isla Isabella II

Isla Isabella II, ofwel Isla de Isabell II, is als centraal eilandje onderdeel van Islas Chafarinas, een Spaanse archipel van drie kleine eilanden voor de kust van Marokko.

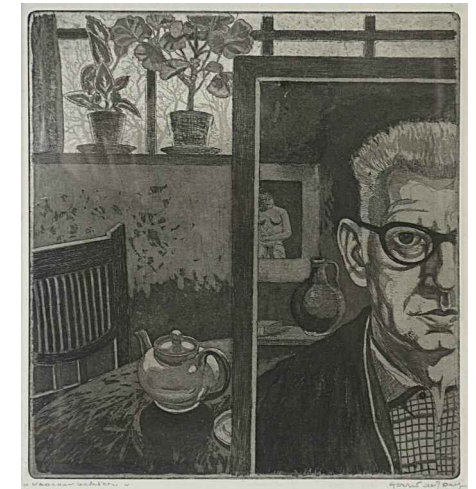
GERRIT DE JONG (1905 – 1978) MET SLECHTS ÉÉN OOG STREVEN NAAR PERFECTIE

Voor het samenstellen van de biografie over Chris Jansen zijn verschillende verzamelaars van Zaanse kunst bezocht. Op zoek naar zijn mooiste werk om in het boek af te beelden. Tijdens een van deze bezoeken viel het oog op een verfijnd schilderijtje met schelpen met een wat magische bijzondere uitstraling. Direct werd het werk van de Zaanse kunstenaar Gerrit de Jong herkend. Wie was hij? Gerrit de Jong werd geboren in de Enge Kapelsteeg in Amsterdam, een van de steegjes tussen het Rokin en de Kalverstraat. Al op jonge leeftijd verliest hij zijn vader die komt in militaire dienst, en besluit zijn moeder met haar drie jonge zonen terug te keren naar haar geboorteplaats Wormerveer waar ze van de steun moet leven.

Als 14-jarige gaat De Jong aan het werk bij Cacao- en Chocoladefabriek Pette in Wormerveer om zo zijn moeder te helpen het gezin te onderhouden. Pette ging uiteindelijk ten onder in de crisisjaren 30 en werden de activiteiten overgenomen door branchegeenoot W.J. Boon & Comp. uit Wormerveer, die jarenlang onder andere de bekende koetjesreep produceerde.

Door een ongeluk tijdens een spel raakt hij verblind aan zijn linkeroog, maar dit weerhield hem er niet van om zichzelf uiteindelijk

te ontwikkelen tot een meesterlijk kunst schilder en vooral begenadigd graficus en etser. En dit geheel als autodidact. Midden jaren 30 raakte De Jong werkloos en besloot hij om het werk in de fabrieken achter zich te laten en kiest hij in die moeizame en onzekere crisistijd ervoor om de weg van kunstenaar te volgen. Ook ontwikkelt hij een grote belangstelling voor de klassieke muziek, en bezocht De Jong regelmatig de muziekavonden bij Willem Jansen, thuis in Westzaan, en werd daar geluisterd naar en gediscussieerd over de afgespeelde muziekstukken.

Gerrit de Jong, Zelfportret

Gerrit de Jong, Polderlandschap

Vlak voor de Tweede Wereldoorlog wordt hij lid van de Amsterdamse kunstenaarsvereniging De Onafhankelijken en is zijn werk te zien op verschillende exposities in het Stedelijk Museum. Het wordt gezien, gewaardeerd en verkocht. Gerrit de Jong wordt als kunstenaar erkend en zijn werk staat in de belangstelling.

Tijdens de oorlog weigert De Jong zich aan te melden bij de Kultuurkamer, wat door de bezetter van kunstenaars werd vereist om nog te mogen deelnemen aan exposities. Het gevolg was dat zijn werk tijdens de oorlogsjaren nauwelijks was te zien. Kunstwerken werden door hem onderhands geruild om aan etenswaren te komen.

Wel was zijn werk nog te zien op de voorjaarsexpositie van 1942 van De Onafhanke-

lijken in het Stedelijk Museum. Een recensie in het Algemeen Handelsblad van 5 mei 1942 is lovend over het werk van De Jong:

“De meest opmerkelijke verschijning in dit opzicht is hier Gerrit de Jong, die in drie kleine werken getuigt van een fijngevoelig kunstenaarschap, gepaard aan een verbluffend technisch kunnen. Zoowel in het Stilleven met zeeëgel als in het atelierinterieur met de talloze, tot in de uiterste nauwkeurigheid uitgebeelde voorwerpen, geeft hij blijk van een weergalooze beheersing van de techniek. Toch blijft deze kunst niet bij het pijnlijks exacte staan; nergens wordt zij klein of peuterig. In een teeren, grijzen toon gehouden, kenmerken deze schilderijtjes zich door een voorname gevoeligheid. Die spreekt vooral uit het stille, zeer evenwichtige „Boer-

Gerrit de Jong, Schelpen

derij in de sneeuw”.

Na de oorlog was er een vraag naar arbeidskrachten in de Zaanse cacao industrie, maar De Jong verkoos zijn pad als kunstenaar verder te vervolgen. Zo wordt hij in 1948 lid van de kunstenaarsvereniging Arti et Amicitiae in Amsterdam en belandt hij in de Contraprestatie en ontving zo van de overheid een toelage om in het levensonderhoud te kunnen voorzien.

Van de prentenkunsthandel in Amsterdam krijgt De Jong regelmatig opdrachten om werk van beroemde grafici en etsers te kopiëren. Ook heeft hij een kring van leerlingen, waaronder bijvoorbeeld Frans Room, Peter Teeling, Ru van Rossem, Remmert Ouwéjan en Leo Poelmeijer, om zich heen verzameld. In deze periode werkte hij vanuit

zijn atelier aan de Zaanweg in Wormerveer en boven zijn atelier woonde en werkte de Zaanse kunstschilder Jaap Kaal. Eind jaren zestig moest hij deze geliefde plek verlaten en betreft hij elders in Wormerveer een werkruimte.

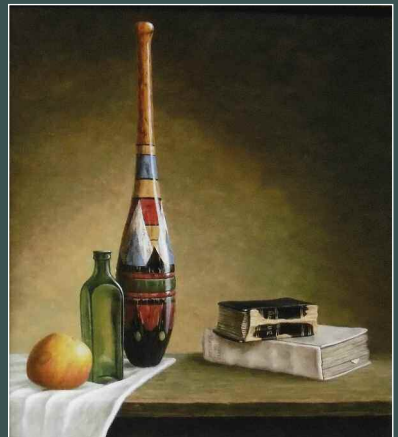
Melancholiek en introvert. Een man die het liefst in de rust en stilte van zijn atelier verbleef. Dat was Gerrit de Jong. De nadruk in zijn werk lag vooral bij het streven naar technische perfectie, geheel in lijn met de fijne penseelvoering van magisch realisten. De bescheiden nestor van de Zaanse grafici bleef deze realistische aanpak in zijn werk trouw; tot aan zijn dood in 1978.

Hedendaags REALISME

Kunstgalerie en lijstenmakerij Staphorsius is al 50 jaar een begrip in de Zaanstreek en ver daarbuiten. Voor het vijfde jaar op rij organiseert de galerie de verkooptentoonstelling "Zonder Haast". Een expositie van hedendaagse beelden, tekeningen en schilderijen in realistische stijl.

23 juni t/m 23 september • Dinsdag t/m zaterdag 9 - 17 uur

staphorsius
kunstgalerie en lijstenmakerij

- taxatie & bemiddeling
- papier- en olieverfrestauratie
- inlijsten
- schoonmaken van schilderijen
- in- en verkoop van schilderijen
- kaarten & grafiek